

КАЧЕСТВО, СТАНДАРТИЗАЦИЯ, СТАНДАРТИ - СЪЩНОСТ, ЗНАЧЕНИЕ, ВЗАИМОВРЪЗКА

Светла Бонева

УНСС – София, Катедра "МИО и бизнес"

e-mail: svetla_bogdanova@yahoo.com

QUALITY, STANDARTISATION AND STANDARTS – CONCEPTS, EFFECTS AND LINKS BETWEEN THEM

Svetla Boneva

UNWE – Sofia, "International Economic Relations and Business" Department

e-mail: svetla_bogdanova@yahoo.com

ABSTRACT

The paper presents the concepts of quality, standardization and standard. A historical retrospection of the development of standards has been given, as well as the emergence of the necessity of an official system for quality management of the company, enhancing its corporate culture. The interrelationship between standardization and quality has been explained. The object, the aims and the span of standardization have been summarized. The types of standards, their structure and contents have been examined. The benefits of standardization have been explained.

Key words: quality standards

1. Стандарти за осигуряване на качеството в исторически план

Вероятно най-ранното свидетелство за извършване на инспекция на качеството на продуктите датира от **1450 г. пр.н.е.** – египетска фреска, изобразяваща обработката и измерването на каменни блокове. **През XI век** – в Англия е приет документът "GUILD АСТ", който упълномощава кралски служители да подпечатват със специален знак само качествената продукция, а също така да наказват нарушителите.

В 1664 г. – в Англия Секретарят на Адмиралтейството със свой указ назначава надзиратели, чиято задача е да осигурят:

- използваният в корабостроенето дървен материал да бъде "с добро качество и във всички аспекти да бъде годен за изпълнението на кралската служба";

- всички котви да бъдат "изцяло от доброкачествено испанско желязо и изкусно изковани" и др.

Постепенно с увеличаване на диверсификацията на производството и все по-голямата необходимост от икономия, еталонните образци, служещи като критерии за качеството на продуктите, се заменят с писмени инструкции.

По-късно, вече през 20-те години на XX век – независимо от това, че във военните ведомства на Англия и Америка до този момент са били разработени достатъчно точни и подробни стандарти, третиращи качеството на военната продукция, все още няма отговор на въпроса: "По какъв начин, на кой етап от производството и какво количество от продукцията трябва да бъде инспектирано, за да се постигне увереност, че произведените стоки отговарят на изискванията за качество?"

30-те години на XX век – всички аспекти на качеството на продукцията са обединени от понятието **осигуряване на качеството**.

1987 г. – Международният стандарт за осигуряване на качеството и серията Британски стандарти BS 5750 са обединени, допълнени и публикувани като серия стандарти **ISO 9000**.

Европейският комитет по стандартизация публикува стандартите **ISO 9000** като серия стандарти **EN 29000**.

1994 г. – Стандартите **ISO 9000** са допълнени, заменят **EN 29000** и са публикувани като **EN ISO 9000**.

1998 г. – Гарвин определя 4 ери на “качествено развитие” [2]:

- ера на инспекциите, където качеството се свързва с грешките, скрити в даден продукт или услуга, след производството им;
- ера на статистически контрол, където дефектите са намалявани чрез контролиране на самия процес на производство на продуктите;
- ерата на осигуряване на качеството, в която техниките и философиите обхващат тоталния качествен контрол и висшият мениджмънт поема отговорността да осигури качество в цялата организация;
- ерата на стратегическото управление, където качеството е дефинирано от гледна точка на клиента и организационната стратегия се централизира около качеството.

2000 г. – Последна промяна на серията от стандарти. Издадена е трета ревизия.

След това хронологично изложение на историческото развитие на идеята за качеството, логично е да си зададем въпроса:

2. Какво представлява качеството?

Международният стандарт ISO 9000:2000 определя **качеството** като [1]:

“Степента до която съвкупност от присъщи характеристики изпълнява изискванията”.

Терминът “качество” може да се употребява с прилагателните *лошо, добро или отлично*.

Понятието „Характеристика” се разглежда като „отличителна черта”. Характеристиките могат да бъдат присъщи или придобити. Характеристиките също така могат да бъдат количествени или качествени. Има различни класове характеристики като:

- ✓ Физически (механични, електрически, химически или биологични);
- ✓ Осезателни (свързани с обонянието, осезанието, зрението);
- ✓ Свързани с време (точност, надеждност, наличност);
- ✓ Функционални (максималната скорост на самолет).

Изискване - “Потребност или очакване, което е заявено, обикновено подразбиращо се или задължително”.

Удовлетвореност на потребителя - “Мнението на потребителя за степеня до която са били изпълнени неговите изисквания.”

3. Управление на качеството

Управлението на качеството включва:

- Планиране на качеството;
- контрол на качеството;
- осигуряване на качеството;
- подобряване на качеството.

ISO 9000:2000 определя понятието **планиране на качеството** като: “Част от управлението на качеството, насочена към целите по качеството и определяща необходимите оперативни процеси и съответни ресурси за изпълнението им.”

ISO 9000:2000 определя понятието **контрол на качеството** като: “Част от управлението на качеството, насочена към изпълнение на изискванията по качеството”.

Осигуряване на качеството според ISO 9000:2000 е [3]:

“Част от управлението на качеството, насочена към създаване на увереност, че изискванията по качеството ще бъдат изпълнени”.

С други думи, това означава наличие в организацията на система, осигуряваща:

- ✓ Ефективен контрол на операциите;
- ✓ Отстраняване на несъответствията на всички етапи от стопанската дейност.

Основната философия, отнасяща се до осигуряването на качеството, е създаването на условия за осъзнато предотвратяване на потенциалните проблеми, като същите се предвиждат и изключват още преди тяхното развитие [4].

Това е напълно различен и много по-задълбочен подход към качеството, отколкото традиционният качествен контрол, при който готовата продукция се подлага на контрол за откриване на дефекти, а извършената услуга се подлага на контрол по отношение на нейното удовлетворително изпълнение.

Във връзка с това осигуряване на качеството е:

- Установена (точно определена, дефинирана) система;
- **Предотвратяване** на дефектите вместо тяхното откриване;
- **Планиране**, а не реагиране в зависимост от ситуацията в **настоящия момент**;
- Осигуряване **доверието** на клиента;
- Ефективно изпълнение;
- Постигане на качество точно, от първия път и всеки следващ път.

Основни изисквания за осигуряване на качеството [5]:

- Ръководство, посветено на идеята за качество;
- Определени цели по отношение на качеството;
- Механизми за управление и процедури;
- Документирана система по качеството;
- Ефективен анализ на системата по качеството;
- Формиране на съответна фирмена култура и осигуряване на съответното обучение на персонала.

Ползи от осигуряването на качеството:

- ✓ Постоянство на качеството;
- ✓ Икономия на средства и време;
- ✓ Намаляване количеството на несъответстващи продукти;
- ✓ По-малко оплаквания от страна на клиентите;
- ✓ Намаление на последващото обслужване;
- ✓ Оптимизиране използването на ресурсите.

4. Необходимост от официална система за управление на качеството

Недоволството на клиентите от доставчиците на стоки и/или услуги съществува винаги и навсякъде. Главните загуби (щети) поради лошото качество на стоките и/или услугите понася клиентът и по тази причина осигуряването на качеството е насочено към клиентите [6].

Проблеми, свързани с качеството:

- невъзможност за изпълнение на очакванията/изискванията;
- невъзможност за изпълнение на сроковете за доставка;
- дефекти, проявяващи се по време на експлоатацията.

Много често доставчиците не изпълняват своите задължения, защото:

- това, което е било необходимо да се направи, не е било разяснено на лицето, което извършва работата;
- изпълнителят е знаел какво е необходимо да се направи, но не го е изпълнил по съответния начин;

- **точното** изпълнение би предизвикало технически и финансови проблеми;
- никой не е носел **пълната** отговорност за проверката на точното изпълнение на всички изисквания.

Проблемите, свързани с качеството главно са предизвикани от:

- грешки при осъществяване на контрола върху дейностите;
- невъзможността да се изпълнят изискванията точно и от първия път;
- общото лошо ръководство.

За разрешаването на проблемите, свързани с качеството, организациите трябва да създадат и използват система за управление на качеството – система за предотвратяване, която е различна от системата за откриване на дефекти и осигурява увереност, че работата е изпълнена правилно.

Управлението на качеството е:

- ✓ способи, с чиято помощ се осъществява **контролът** на всички дейности, влияещи на постигането на качеството;
- ✓ определен метод за **управление** на всички фактори в организацията, влияещи на качеството.

5. Система за управление на качеството

Системата за управление на качеството е “Система за управление която да насочва и контролира организацията по отношение на качеството” [7].

Политика по качеството

“Общи насоки и цели на организацията свързани с качеството, официално изразени от страна на висшето ръководство”

Висше ръководство

“Лице или група лица, които ръководят и контролират организацията на най-високо равнище.”

Политиката по качеството трябва да бъде съгласувана с общата политика на организацията и трябва да осигурява структурата за определяне на целите по отношение на качеството.

Целите по отношение на качеството:

- ✓ трябва да се основават на политиката по качеството;
- ✓ трябва да бъдат определени на всички равнища в организацията. На производствените равнища целите по качеството трябва да бъдат количествени.

Системата за управление на качеството трябва да включва:

- ясно поставени цели;
- действаща организационна структура;
- установен обхват на отговорност;
- установени методики (процедури) и процеси;
- конкретизирани изисквания за обучение на персонала;
- установени критерии и стандарти за изпълнение.

Предимства на системата за управление на качеството [8]:

- предимства при конкуренцията;
- подобро планиране на дейността и производствените процеси;
- по-добре определена система по качеството;
- подобрена комуникация (съобщение);
- понижаване на производствените разходи;
- по-пълно удовлетворяване потребностите на клиента.

Какви ползи, изгоди има за една организация, внедряваща ISO 9000 ?

Ако една система за управление на качеството е внедрена по подходящ начин, използвайки осемте Принципи на Управлението на Качеството, и е в съответствие с ISO

9000, всички заинтересовани страни на организацията следва да спечелят от това¹.
Например:

Потребители и ползватели ще спечелят от получаване на продукти, които са:

- съответстващи на изискванията;
- сигурни и надеждни;
- налични, когато има нужда от тях;
- ремонтпригодни.

Хората в организацията ще спечелят от:

- по-добри работни условия;
- повишено задоволство от работата;
- подобро здраве и безопасност;
- укрепнал дух;
- подобрена стабилност на заетостта.

Собственици и инвеститори ще спечелят от:

- повишена възвращаемост на инвестициите;
- подобрени оперативни резултати;
- увеличен пазарен дял;
- увеличени печалби.

Доставчици и партньори ще извлекат полза от:

- стабилност;
- ръст;
- партньорство и разбирателство.

Обществото ще спечели от:

- изпълнение на законови и регулаторни изисквания;
- подобро здраве и безопасност;
- снижено въздействие върху околната среда;
- повишена сигурност.

6. Фирмената култура на компанията и качеството

Ефективността на общото управление на качеството зависи както от самата система от методики (процедури), така и от фирмената култура на всеки служител на неговото работно място.

Абсолютно е необходимо всички работещи в дадената система да са осъзнали първостепенната важност от постигане на необходимото качество. Качеството не трябва да страда от съперничещата с него тенденция към намаляване на производствените разходи.

Висшето ръководство трябва да формира съответната фирмена култура по отношение на качеството чрез личния пример. В случай че то възприеме проблема за качеството действително сериозно и това бъде известно, тогава всеки работник ще го възприеме по същия начин. В случай че ръководителят дава приоритет на намаляването на разходите и ускоряването на доставката на продуктите, вместо постигането на качество, тогава и всички останали няма да приемат качеството сериозно.

7. Стандартизация и стандарти

7.1. Стандартизация – определение и основни характеристики

Системата за стандартизация стои в основата на регулирането на качеството и безопасността на продукцията. Стандартизацията характеризира процесите на вземане на решения за повтарящи се ситуации в сферата на науката, техниката и икономиката, насочени към намирането на оптимална систематизация. Стандартизацията² е дейност, насочена към постигането на оптимална степен на подреденост в определена област посредством

установяване на правила за всеобщо многократно използване при решаването на реално съществуващите потенциални задачи. Приведеното по-горе определение в обобщена форма отразява цялото многообразие и сложност на съвременната стандартизация. Необходимостта от по-задълбочено вникване в същността на това понятие изисква да се подчертаят главно следните **характерни особености на стандартизацията**:

- стандартизацията е преди всичко процес на изработване и прилагане на правила с цел въвеждане на ред в дейността в определена област;
- стандартизацията може и трябва да се извършва само за обща полза на всички членове на общество при участие на всички заинтересовани страни. Подчертана е необходимостта от съчетаване на интересите на предприятията, търговските организации и потребителите;
- изработването и прилаганите при стандартизацията правила трябва във всички случаи да бъдат съобразени с функционалните условия, т.е. с условията на използване, както и с изискванията за безопасност на хората и за опазване на околната среда;
- стандартизацията може и трябва да се извършва на научна основа, като се базира на обединените постижения на науката, техниката и практическия опит. Особено важно е изискването да се осъществява неразделно с прогреса, като съдейства за бъдещото развитие.

Стандартизацията обхваща дейността по разработване, публикуване и прилагане на стандартите.

7.1.1. Обект, област и цел на стандартизацията, основни принципи

Обектът на стандартизацията обхваща продукта, услугата и процеса. В по-широк смисъл се разбира, че става въпрос и за материал, елемент, оборудване, система, интерфейс, процедура, функция, метод, дейност и други. Съвкупността от взаимно свързаните обекти се разглежда като отделна **област** на стандартизацията, която може да бъде химическата, текстилната, хранителната или друга промишленост. Областите на стандартизацията могат да бъдат различни. Обикновено това са отделните отрасли.

Когато се говори за стандартизация, е необходимо да се изясни какви **цели** се поставят. В този смисъл целта на стандартизацията може да бъде най-обща, да направи даден продукт, процес или услуга годни за предназначението им. Целта може да е премахване на търговските бариери, осигуряване на безопасност и качество, защита на околната среда, подобряване на икономическите показатели или да бъдат поставени всички тези цели едновременно. Стандартизацията е дейност, която в същността си непрекъснато води до повишаване на качеството на продуктите и услугите. Дейността на стандартизацията има за цел оптимизирането на явленията и процесите както и тяхното поддръжане в съответствие с някакви правила.

За да се изпълнят посочените цели, стандартизацията трябва да се развива като динамична система, способна в най-голяма степен да отразява световните научно-технически постижения, както и нарастващите изисквания на вътрешния и международния пазар. Фактически, **чрез стандартизацията се създават условия съвременните научно-технически постижения да се превърнат в норма**, с която да се задоволяват потребностите от висококачествени и безопасни стоки и се съдейства за производството на изделия, съответстващи на непрекъснато нарастващите изисквания на потребителите.

Когато се извършва стандартизационна дейност в някоя област и за даден продукт, се обхващат въпросите, свързани с неговата характеристика, процедурата за преработването му, функциите, които осъществява, монтажа, опаковката, етиктирането, съхранението, транспортирането и др. етапи от производствения цикъл, докато крайния продукт достигне до потребителя.

От посоченото по-горе можем да обобщим **основните принципи** на стандартизацията:

- принципът на консенсус;
- принципът на откритост;
- принципът на прозрачност;

- принципът на качество на резултатите;
- принципът на съгласуваност.

7.2. Стандарти

Във връзка със стандартизацията възниква и важният въпрос за определение на самото понятие “стандарт”. Това е **нормативен документ**, който е одобрен с консенсус и утвърден от признат стандартизиращ орган. Този документ излага правила, общи насоки и характеристики на продуктите, дейностите и техните резултати с оглед на широкото потребление. В стандартите са определени най-важните технически, технологични и експлоатационни показатели на продукцията и суровините, материалите, полуфабрикатите, от които трябва да бъде произведена стоката (услугата). Уточнени са методите и уредите за изпитване, правилата за контролиране и приемане, опаковане, транспортиране, съхраняване и т.н..

Стандартът цели постигането на оптимална степен на ред на пазара. Той се базира на обобщени данни от науката, технологиите и опита. Той цели утвърждаване на общественото благо.

Стандартите са документирани съглашения, които утвърждават важни характеристики на продуктите, услугите и процесите. Следователно стандартите спомагат за гарантиране пригодността на продуктите и услугите за целите, за които са предназначени, а също тяхната взаимна съвместимост и съпоставимост. Прилагането на стандартите е незадължително. Доброволният характер на стандартизацията като проява на демократичните принципи, не само че не пречи, а напротив - стимулира развитието на стандартизацията, доказателство за което е практиката на развитите страни. Стандартът като норматив на потребителната стойност на продукцията е отражение на сложните взаимовръзки между производството и потреблението. Техническата страна на стандарта е непосредствено свързана с производството и техническия прогрес, от който в голяма степен зависят ръстът на техническото равнище и качеството на потребителната стойност на продукта.

От даденото по-горе определение за стандарт може да бъдат изведени **основните характеристики на стандартите.** Това са документи, които :

- излагат правила, общи насоки и характеристики на продуктите, дейностите и техните резултати;
- доброволно се спазват;
- създадени са от всички заинтересовани страни;
- отразяват консенсус;
- одобрени са от признат орган;
- целят постигането на оптимална степен на ред на пазара;
- базират се на обобщени данни от науката, технологиите и опита.

7.2.1 Структура и съдържание на стандартите

Всеки стандарт има точно определена структура и съдържание. Преди всичко обаче той съдържа означенията, които го характеризират като даден вид. Така например БДС-Български държавен стандарт има означения, които показват, че той е национален стандарт с определен регистрационен номер и дата от влизането му в сила. Тези означения представляват “шапката”, заглавието на стандарта . По-нататък следва информация за съдържанието на стандарта. Преди самото изложение се дава предговор и въведение с обща информация.Самото изложение на стандарта включва показателите за качеството и самата структура. Стандартът може да съдържа следните елементи:

Класификация, това е основният раздел на всеки стандарт. Тук се прави характеристика на показателите, тяхната групировка, посочват се качествените нива и изискванията за всяко едно от тях. **Пропуските** по отношение на качествата. Стандартът може да съдържа още: технически изисквания, правила за вземане на проби и методи за

изпитване, изисквания за опаковка, маркировка и документация. Когато става въпрос за стандарт за хранителни продукти, най-често се съдържат и правила за съхранение и транспорт на тези стоки. Стандартите завършват с някои общи **информационни данни**, свързани с техния вид, срок и действие. По структура и съдържание БДС са почти идентични с международните и европейските стандарти.

7.2.2. Видове стандарти

Съществуват различни видове стандарти. Основни стандарти, терминологични стандарти, тестови стандарти, стандарти за продукти, процеси или услуги, стандарти за взаимодействие, стандарти за информация. Има още стандарти за продукт или услуга, стандарти за система за управление на качеството, стандарти за околната среда, стандарти за безопасност на храните и много други.

Според равнището и обхвата си, стандартите могат да се разделят на:

Международни. Изготвят се от Световната организация по стандартизация ISO, Международната Електротехническа Комисия по стандартизацията IEC и др.

Регионални. Този вид стандарти също се отнасят към международните, но имат регионално значение. Такива са стандартите, изготвяни от Европейската организация по стандартизация ESO. Те се ползват от страните на Европейския съюз. Регионални стандарти се изготвят и от други организации като ETSI, CEN, CENELEC и др. Те са специализирани в определени области на стопанството – техника, селско стопанство.

Национални. Националните стандарти се изготвят от националните органи по стандартизация на дадена страна. Те се съобразяват с общите постановки на международните и регионалните стандарти и в същото време отразяват и специфичните особености в страната. **Европейските стандарти** изместват все повече националните стандарти. България, след присъединяването към ЕС (Януари 2007г.), прилага тези европейски стандарти.

Фирмени. Фирмените стандарти са за употреба от фирмата, която ги е поръчала или изготвила. Те се отнасят до продукцията на определена фирма или до определен вид продукция, произвеждана в рамките на една фирма. Тези фирмени стандарти са съобразени с националните изисквания.

Много често националните, регионалните или международните стандарти стават част от националното или регионално законодателство. Пример за това е възприемането на международния стандарт за осигуряване на безопасност на храните HACCP, като част от законодателството на ЕС. В процеса на присъединяване на България към ЕС, този стандарт става и част от изискванията на българското законодателство.

7.3. Роля и ползи от стандартизацията

Ползите от стандартизацията са свързани най-вече с **интегрирането на пазарните изисквания и намаляване на разходите**. Чрез стандартите се осигурява постигането на обща и оптимална икономия, която е от полза едновременно за двете страни - създателите и потребителите на стандартизираните обекти. Това прави стандартите най-подходящите и предпочитани документи за постигане на съвместимост, качество безопасност и ефективност.

Стандартите на първо място имат значение за самата компания, която ги спазва. Фирмата не преоткрива неща, които вече са открити, а използва съществуващите решения (заложили в стандарти), които са били добре обмислени. Друго значение за компаниите, е извършването на собствените фирмени процедури по начин, който е приет навсякъде (в случая в Европейския съюз) и това улеснява сътрудничеството в бизнеса. Не на последно място, чрез стандартите, фирмите могат да използват признатите в областта изисквания за качество и безопасност като критерии.

Стандартизацията оказва своя **ефект** и извън компанията. Фирмата изнася продукти на пазара, защото те отговарят на изисквания (заложен в стандарти), които са важни за пазара (а също и на онези, установени от закона). В същото време спазването на стандартите помага на компаниите да имат успех с продуктите, защото те отговарят на желанията на клиента. Така се създава и доверие у клиентите, че продукта (и/или начина на производство; услугата) съответства на приетите изисквания и е безопасен и качествен.

Ползите за бизнеса от стандартите могат да се групират в четири основни групи: регулиране, оптимизация на цената, увеличаване на прихода и бизнес възможности. Всички тези ползи от стандартизацията имат различни проявления.

Грижата за безопасността и стандартите съдействат клиента да се увери, че продукта не е опасен, че е надежден и с високо качество дори когато производителят и самия продукт не са познати на клиентите. Стандартите осигуряват общ език за елементи и методи на тестване и възприети комуникативни методи, които демонстрират лоялността на фирмата към правилата за безопасност, опазване на околната среда и здравето. Като се показва, че един продукт отговаря на установените норми за безопасност и други стандарти, може да се намали предразположението на продукта към дефекти.

Стандартите могат да придобият законово статукво като бъдат съотнесени пряко или непряко в търговските описания, договори и разпоредби. Особено официално съгласуваните стандарти са привилегирани от закона документи, които могат да съдържат антитръст защита. Фирмите могат да намалят риска от законни действия като включат политика на конкуренция посредством използването на стандарти.

Серийните стандарти спомагат да се определят вътрешните процедури за организациите. Придържането към такива стандарти често е изискване когато се сключват договори особено в сферата на общественото снабдяване.

Разработват се все повече **стандарти за цялостна система или процес**, които да позволят на всички компоненти последователно да работят заедно. Чрез придържането към **взаимодействащи си стандарти** нараства броя на потенциалните пазари за продукта и възможността за извличане на ползи от направените икономии. Взаимосвързаните стандарти се отнасят и за случаи когато един продукт зависи от физическата си способност да се свързва с друга част на системата.

Производителите на продукти, които отговарят на стандарти е много вероятно да имат **по-голям избор на доставчици**, които са привлечени от огромния пазар за стандартни компоненти и по този начин да имат изгода от ниските цени, които произтичат от конкуренцията между доставчиците и правенето на икономии.

Серийните стандарти и системи за управление кодифицират най-добрата практика, която дава възможност на организациите да използват знанието и опита на експерти от областта на управлението вместо да понесат загуба на време, средства и несигурност при изработването на собствени протоколи отново. Те протоколират проверените решения на експерти, които са били изправени пред подобни предизвикателства. Освен за подобряването на вътрешното изпълнение, за намаляването на цените, стандартите съдействат и за предаването и разпространението на най-добрата практика

Представянето на продукт на пазар където стандарта вече е установен често оказва влияние върху по-доброто приемане и бързо лансиране на продукта. Освен това е по-лесно да се фокусира вниманието върху отличителните качества на продукта и той да се приеме като новост, ако отговаря на приетите стандарти.

Стандартите могат да съдействат за определянето дизайна на новия продукт, да гарантират, че той е съвместим с другите продукти и да спомогнат за установяването му на пазара. Съответствието с познати стандарти подпомага за укрепване на доверието в новия продукт. Навлизането в нови пазари – независимо дали са национални, регионални и/или международни – често зависи от това дали продукта отговаря на определени критерии за

здравето, безопасността и опазването на околната среда, съответствие с които може да бъде показано с помощта на стандартите. Веднъж въведени стандартите не престават да гарантират и да съдействат за бъдещи продажби. Доставчици и пазари, които се развиват около приети стандарти и впоследствие осигуряват база за бъдещето развитие на стандарт и технология се радват на дълъг живот. С модерните технологии се вмъкват детайли от свойства на нови материали в един стандарт и така може да се създаде пазар където никой не би могъл да просъществува, ако не се съобразява с тях.

В развиващите се индустрии, които се характеризират с непрекъснати нововъведения и многобройни поколения от технологии има постоянна необходимост от развитие на стандарти. По същия начин стандартите могат да влияят върху развитието на цяла една индустрия независимо от това дали тя само отчасти е пазарно основана на собствени стандарти и поръчкови продукти или е такава, която разчита на голям обем от стандартизирани продукти и многобройни снабдители, включително на вторични пазари за допълнителните продукти и услуги. Осигуряването на влияние върху развиващите се технически стандарти би могло да доведе до значителни преимущества в конкуренцията.

Пазарите все повече се превръщат в международни и отразяват глобализацията в световната икономика. Регионалните и международни стандарти подкрепят глобализацията като улесняват влизането ѝ на международните пазари чрез съответствие с определен стандарт. Те увеличават достъпа до пазара и премахват бариерите в търговията като показват, че местните изисквания са спазени.

Стандартизацията предлага важни предимства, които са свързани с подобряване годността на продуктите, процесите и услугите по предвиденото им предназначение. Стандартизацията е основа за премахването на бариерите пред търговията, улесняване на сътрудничеството, както и основен начин за защита на здравето и безопасността на потребителите.

Чрез прилагане на стандартите организациите могат да гарантират, че техните продукти и услуги отговарят на изискванията и са съвместими, безопасни и ефективни. Колкото повече едно предприятие залага на износ, толкова по-важно ще бъде въвеждането на стандартите.

Заключение

От всичко написано до тук може да се направи извода за неразривната връзка между качество, стандартизация, стандарти. В заключение може да се каже, че системата за стандартизация стои в основата на регулирането на качеството и безопасността на продукцията. Стандартизацията е дейност която води до непрекъснато повишаване на качеството на продуктите и услугите. Чрез стандартизацията се създават условия, съвременните научно технически постижения да се превърнат в норма, с която да се задоволяват потребностите от висококачествени и безопасни стоки и се съдейства за производството на изделия, съответстващи на непрекъснато нарастващите изисквания на потребителите. Прилагането на стандартите (използване на съществуващите решения, заложи в стандартите) ще бъдат в полза на бизнеса, спомагайки за регулиране и оптимизация на цената, увеличаване на прихода и бизнес възможностите.

Литература

1. "Implementing ISO 9000:2000", Seaver Matt, Gower Publishing Limited 2001
2. Garvin, D.A., "Managing quality", the free press, 1998, p.37
3. "Implementing ISO 9000:2000", Seaver Matt, Gower Publishing Limited 2001
4. "Understanding & Implementing Quality : Frameworks, Techniques & Cases", Jiju Anthony, Preece David, Routledge 2001
5. Training for quality, Juran, Joseph M., McGraw-Hill Professional Book Group 1998

6. Проф. Д-р. Стефан Дичев, Ст. Абаджиев, М. Флеметаки, Модул 4 “ISO 9001:2000”, “Обучение за производство на безопасна месна продукция”, Академично издателство на УХТ - Пловдив, 2000
 7. Quality in operations, Juran, Joseph M., McGraw-Hill Professional 1998
 8. Process management practices and quality systems standards: Risks and opportunities of the new ISO 9001 certification, Stefano Biazzo, Giovanni Bernardi, Business Process Management Journal 2003; Volume: 9 Issue: 2
 9. BGCERT.com, Българският сертификационен портал, FAQ 004, April 2004
 10. “Quality Management Sourcebook”, Avery Christine, Routledge 1996
-